UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor, Coordinatus, Seu Omnes ...

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

75. An homicidia teneatur restituere damnum creditoribus occisi? Ex p. 5. tr .4. r. 57.

urn:nbn:de:hbz:466:1-76432

Visual Library

cepturi erant, neque mors ex intentione aduenit contraueniendi iuri, quod eiuſmodi homines habent ad accipiendum quod ſibi quiuis ex liberalitate conferre voluerit, quaſi homicida intenderit id impedire, ſed per accidens eſt ſecutum, non ſecus ac ſi mors alia ex cauſa eidem eueniret; conſequens perfectò eſt, vt homicida reſtituere non teneatur emolumenta, quæ eo modo morte iniuſta per accidens impediuit. Poſſumus verò id confirmare, quoniam nullus dicet, homicidam reſtituere teneri amicis interfecti, quæ ſperabant ab illo ex liberalitate accipere, eo quòd ſoleret eos inuitare, aut dona ad illos mittere, vel illis concedere quod ab eo petebant; neque item dicet, teneri reſtituere famulis, quæ vltra ſtipendium emeritum, ſperabant ab illo in poſterum accipere, vel commoditatem, quam in illius domo erant habituri: neque id affirmant Scotus, Adrian. & alij, quos impugnamus, ſed ſolùm loquuntur de cognatis, qui ſuſtentationem ab interfecto accipiebant; cùm ergo interfectus ex mera liberalitate ſuſtentaret eos ſuos cognatos, qui non ſunt de illorum numero, quos commemorauimus, non ſecus atque ex liberalitate ſuſtentabat ſuos amicos ac famulos, neque eiuſmodi cognati habeant plus iuris ad emolumenta quæ ex interfecto erant in futurum percepturi, quàm amici, aut famuli conſequens profectò eſt, vt iniuſtus interfector non plus teneatur ea de cauſa cognatis illis reſtituere, quàm teneatur amicis, aut famulis interfecti. Hucvſque Molina.

RESOL. LXXIV.

An homicida teneatur reſtituere damnum illatum creditoribus pro morte occiſi?

Et an homicida teneatur ad aliquam reſtitutionem familiaribus, & clientibus, ſi damnum aliquod ex morte occiſi illis prouenerit?

Et an ſi maritus aliquem deprehenſum in adulterio occidit, in conſcientia teneatur reſtituere damna ex morte occiſi ſequuta: Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſ. 54.

Sup hoc in Reſ. ſeq. §. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Molina *de iuſt. tract. 3. diſp. 83. n. 8.* Et ratio eſt, quia occiſus maiori obligatione iuſtitiæ tenebatur erga creditores, quàm erga parentes, vxorem, & filios; & ideo his alimenta, & hæreditas non præſtatur, niſi ſolutis creditoribus. Ergo ſi homicida, vt omnes fatentur, tenetur damnum reſarcire, quod vxori, liberis, parentibus occaſione homicidij accidit; multò magis creditoribus, ſi ob tale homicidium debito ſuo priuati fuerant, dicendum eſt ad reſtitutionem teneri.

Sed his non obſtantibus ego contrariam ſententiam teneo cum Salonio *in 2. 2. quæſt. 62. art. 2. contr. 8.* Leſſio *lib. 2. cap. 9. dub. 16.* & aliis, penes quos rationes huius ſententiæ videbis.

Sup. hoc in Reſ. præterita. 2. Notandum eſt tamen hîc obiter primò, homicidam neque teneri ad vllam reſtitutionem familiaribus, vel clientibus, ſi damnum aliquod ex morte occiſi illis prouenit: nam occiſus ſupradictis ad nihil tenebatur ex iuſtitia, ſed ex liberalitate operabatur. Et ita tenent Sotus *lib. 4. quæſt. 6. art. 3. circa 3. argum.* Molina *de iuſt. tr. 3. diſp. 83. n. 6.* Lopez *in inſtruct. part. 1. cap. 72.* Leſſius & Salonius *vbi ſuprà*; quidquid in contrarium aſſerant Vaſquez *opuſc. de reſt. c. 2. §. 3. dub. 7.* & Petrus Nauarra *de reſtit. lib. 4. c. 1. n. 76.*

Sup. hoc latè in to. 5. tr. 5. Reſ. 115. §. Sed hęc opinio. &c. 3. Notandum ſecundò, quòd ſi maritus aliquem deprehenſum in adulterio occidit, in conſcientia non tenetur reſtituere damna ex morte occiſi ſequuta, donec ad iudicem cauſa delata cognoſcatur, vtrùm in pœnam delicti, atque iniuriæ compenſationem reſtitutio ipſi remittenda ſit, necne. Ita Molina *tr. 3. diſp. 81. n. 10.* & alij.

RESOL. LXXV.

An homicida teneatur reſtituere damnum creditoribus occiſi? Ex part. 5. tr. 4. Reſ. 57.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Laymann *lib. 3. ſect. 5. tr. 3. p. 3. c. 6. num. 4.* & Molina *de iuſtit. tom. 4. tr. 3. diſputat. 83. numer. 8.* vbi ſic ait. Maius dubium eſt de creditoribus iniuſtè interfecti, ſi aliquando eueniat vt propter eam iniuſtam mortem illi aliquid non recuperent eorum, quæ interfectus ipſis debebat, quod tamen recepturi fuiſſent, ſi ille interfectus non fuiſſet. Etenim hoc debitum de iuſtitia eſt, & quod anteponendum erit emolumento, quo priuatur vxor, & quo priuantur filij, cùm ad vxorem & ad filios non aliud ex marito, & ex patre ſpectet, quàm quod remanſerit, deducto priùs toto ære alieno, ſatisfactiſque integrè omnibus eiuſmodi creditoribus interfecti; quare cùm homicida reſtituere teneatur vxori ac filiis eius, quem iniuſtè interfecit, emolumentum verum ex ita interfecto, quo ipſos priuauit, longè cum maiori ratione tenebitur reſtituere hoc aliud. Nec refert ſi quis dicat, damnum hoc creditorum non fuiſſe intentum ab homicida, ſed per accidens, prætérque ipſius intentionem eſſe ſequutum. Nam ſimiliter damnum vxoris ac filiorum fuit ſequutum per accidens, & præter intentionem homicidæ, & nihilominus tenetur illud reſtituere, quia connexum erat cum morte iniuſta interfecti, & contrarium eius damni magis erat debitum ab interfecto, quàm damnum vxoris ac filiorum. Item ſicut damnum vxoris ac filiorum cenſetur voluntarium comparatione interfectoris, vt teneatur illud reſtituere, nihil impediente, quod non attenderit, an interfectus vxorem ac filios haberet, & quòd id ignorauerit, quoniam ex ipſo, quòd cum peccato vult mortem interfecti, cenſetur imputatiuè velle effectum, vt illa reſtituere teneatur, quæcumque damna nata ſunt ſequi ex tali morte, ſi ex illa re ipſa ſequantur, ita idem omnino cernitur comparatione damni creditorum interfecti. Ita Molina, ſatis quidem probabiliter.

Sed ego negatiuam ſententiam probabilem puto, quam tenet Salon. *in 2. 2. D. Thom. q. 62. art. 2. contr. 8.* Sotus *de Iuſt. lib. 4. q. 6. a. 3. ad 4.* Becanus *de Iuſt. & iure in 22. D. Thom. q. 14. de reſtit. concl. 1.* Cœleſtinus *in compend. Theolog. moral. tract. 10. c. 3. num. 2.* Fillincius *tom 2. tract. 32. cap. 8. num. 209.* & Leſſius *lib. 2. c. 9. dub. 26. n. 151.*

2 Probatur primò: nàm planè per accidens obuenit damnum creditoribus, non enim illa actio occiſionis ex natura ſua, vel vtplurimum eſt illis damnoſa; ergo non eſt iniuria in illos.

3. Secundò, quia creditor non habet ius in debitorem, niſi quantum extendunt ſe bona, quæ actu habet, vel quæ veriſimiliter erat habiturus: ergo cùm homicida reſtituit hæredibus, in quos obligatio defuncti transfertur, ea, quæ ipſe putabatur lucraturus, non facit iniuriam creditoribus, poſſunt enim ab hæredibus ſolutionem petere.

4. Tertiò creditor non eſt ita coniunctus debitori, vt damnum quod huic fit, debeat cenſeri fieri creditori, non ſolùm per accidens, ſeu ciuili modo ei cohæret, qua ratione innumeri poſſunt cum ipſo coniungi. Abſurdum autem videtur omnes eos, qui cum ipſo contrahunt, habere ius iuſtitiæ in ipſius inimicum, ne ipſum occidat. Confirmatur, quia qui cum aliquo contrahunt, debent videre an ille habeat ſufficientia bona, vel certè curare, vt det ſufficientem cautionem, quod ſi non fecerint, ſibi imputent, non enim tenetur inimicus ex iuſtitia tam procul reſpicere.

5. Quartò, non videtur hæc obligatio vſu recepta, imò communi hominum iudicio, non cenſetur homicida

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cida creditoribus obligatus, niſi fortè ea intentione occiderit, vt eis obeſſet: vnde in caſu contingenti non imponerem homicidæ onus reſtitutionis.

RESOL. LXXVI.

An ſi mancipium aliquem occidat, abſque Domini culpa, adhuc Dominus teneatur ad aliquam reſtitutionem ante iudicis ſententiam?

Et notatur Dominum poſſe abſcondere animal, aut ſeruum, ne capiatur ante ſententiam. Ex part. 5. tr. 4. Reſ. 52.

Sup. hoc melius, & magis late in tom. 7. tr. 8. Reſ. 67. à §. 2. vſque in finẽ.

§. 1. VIdetur affirmatiuè reſpondendum, ex *l. ſi ſeruus, ff. de noxalibus action.* & ex *c. ſi culpa, de iniuriis & damno dato.* Verùm ego puto cum Petro Nauarra *lib. 2. c. 1. n. 38.* & Leſſio *lib. 2. c. 9. dub. 17. n. 119.* iſtas leges neque iure poſitiuo ante ſententiam iudicis obligare in conſcientia, quia videntur ſolùm pertinere ad forum externum, neque aliter vſu receptæ ſunt: quæ omnia à fortiori procedunt in animalibus, quæ ſi aliquod damnum fecerunt abſque domini culpa, non teneatur dominus ad damni reſtitutionem, niſi poſt iudicis ſententiam, vt ipſemet Leſſius docet *n. 119.* & Malderus *in 2. 2. tr. 3. cap. 2. dub. 5.* vbi etiam notat dominum poſſe abſcondere animal, aut ſeruum, ne capiatur ante ſententiam.

RESOL. LXXVII.

Quid teneatur reſtituere homicida, vel mutilator?

Et pro praxi huius difficultatis aliqui caſus adducuntur, alij vero notantur in textu huius Reſolutionis. Ex p. 5. tract. 4. Reſ. 53.

§. 1. CErtum eſt teneri primò ad impenſas in curatione morbi, ſiue vulneris. Secundò ad omnia damna ex nece ſequuta. Tertiò ad lucrum ceſſans. Sed primò hîc eſt difficultas, an homicida teneatur reſtituere integrum lucrum? & affirmatiuè reſpondet gl. *in c. 1. de iniuriis, ver. operas*, & *ibi* Panormitanus *n. 5.* gloſſ. *in l. ex hac, ff. ſi quadrup. paup.* Graffius *in deciſ. lib. 2. c. 66. n. 2.* Gomez *lib. 3. variar. c. 6. n. 9.* Ioannes Maior *in 4. diſt. 15. q. 9. dub. vltimo.* Nauar. *in Manuali, c. 15. n. 26.* & alij.

2. Verùm contraria ſententia tenenda eſt. Dico igitur quòd homicida non tenetur integrum lucrum reſtituere, quia lucrum in ſpe, quod multis modis impediri poteſt, non valet tantum, quantum lucrum in re. Vnde in taxando hoc lucro attendendæ ſunt circumſtantiæ perſonæ, loci, temporis, &c. Si occiſus erat iuuenis, & optimæ ſalutis, item ſi erat bonus artifex, & maximè labori incumbens. Ita D. Thom. *in 2. 2. q. 62. art. 2. ad 1.* Mercatus *de contract. lib. 6. c. 6.* Sotus *de Iuſt. lib. 4. q. 6. art. 3. ad 3.* Ledeſma *in 2. p. 4. q. 18. art 2. dub. 2.* & alij communiter. Exiſtimo etiam probabilem cum Becano *de iuſt. & iure in q. 62. 2. 2. D. Th. de reſtit. q. 8. concl. 1.* Couarr. *lib. 2. var. c. 10. n. 7* & Angelo *ver. reſtitutio 1. §. homicida*, hanc æſtimationẽ faciendam eſſe iuxta diſpoſitionem iuris ciuilis, quæ habetur *in l. computationi ff. ad legem falcidiam.* Vt ſi quis ſit annorum 30. vel infra, is putetur adhuc victurus 30. ſi ſit 35. putetur victurus 25. ſi ſit 40. adhuc 20. ſi ſit 50. adhuc 10. ſemper diminuendo vſque ad 60. Sed hanc opinionem aliqui non admittunt, quia ex illa ſequeretur occidentem ſexagenarium non teneri ad aliquam reſtitutionem, quod non videtur admittendum: nam fieri poteſt vt adhuc ſit validus, & putetur diu victurus. Certum eſt autem in vtraque ſententia quòd quando læſus remanet viuus cum membri abſciſſione, vel perpetua debilitate, non oportet hanc computationem annorum vitæ facere, ſed poteſt ſolui annuatim dum vixerit, quolibet anno certa ſumma pro illo lucro, quod habiturus erat. Quia verò valdè difficile eſt ratione circumſtantiarum dare vnicuique ex damnificatis, quod ei ex iuſtitia debetur, ſanum eſt conſilium vti compoſitione cum his, quibus reſtitutio facienda eſt, qui mutuò debent ſibi remittere, ſi quid minus, plúſve debeatur.

Sup. hoc infra in reſ. 79. §. 1. & 2.

3. Secundò difficultas eſt, vtrùm ex lucro deducenda ſit æſtimatio moleſtiæ & laboris, quem in præſtando officio, vel opificio ſubiturus fuiſſet? Negatiuè reſpondet Leſſius *lib. 2. c. 9. dub. 19. n. 115.* Sotus *de iuſt. lib. 4. q. 6. art. 3. circa tertium argum* Nauarra *de reſt. lib. 4. c. 1. n. 68.* Couarr. *lib. 2. var. c. 10. n. 7.* & Villalobos *in ſum. to. 2. tr. 11. diffi. 25. n. 4.* vbi ſic ait. [Quanto a la cuenta del lucro ceſſante no ſe ha de a atender a todo lo que el oficial podria ganar, ſino lo que de hecho ganaua, quitando las fieſtas, y lo que auia de gaſtar con ſu perſona. Y no ſe ha de quitar lo que valia ſu trabajo, que ſi eſſo ſe quitara a penas quedaria nada.] Ita ille. Et certè ſi æſtimatio laboris detrahenda ſit, vix aliquid ſupererit, nam ſæpe lucrum non eſt maius, quàm æſtimatio laboris, vt patet in his artificiis, in quibus eſt parum ingenioſæ induſtriæ. Deinde qui alium impediuit à labore diurno, tenetur integrè lucrum illius diei ſarcire, nulla parte detracta ratione laboris non obiti, nam alter cupiebat laborem ſubire: ergo, &c. & hæc ſententia eſt ſatis probabilis.

Sup. hoc in Reſ. & §§. not. præteritæ.

4. Sed contrariam docuit Io. Maior *in 4. ſent. diſt 15 q. 19.* quam etiam admittit Rebellius *p. 1. lib. 3. qu. 3. n. 2.* vbi ſic ait. Lucri ceſſantis reſtitutio moderanda erit proper æſtimationem laboris, quem in lucrando ſubiturus erat, niſi fortè eius eſſet ingenij, vt non minus moleſtè ferret, otium, quàm laborem. Ita ille. Verùm quia res morales moraliter tractandæ ſunt, ego exiſtimo quòd huius ingenij pauci inueniuntur, maximè ſi ageretur de labore per totam vitam; ideo in praxi ſatis probabiliter exiſtimo poſſe ad arbitrium prudentis viri aliquid detrahi à reſtitutione lucri ceſſantis ratione leuaminis à labore, & ita mecum ſentiunt docti recentiores, quicquid in contrarium Doctores communiter aſſerant.

5. Notandam eſt etiam hîc obiter contra Sotum *de iuſt. lib 4. quæſt. 6. art.* ex modo occidendi iniurioſo, nimirum inſidioſè, proditoriè, crudeliter, atrociter, &c. non eſſe aliquid amplius reſtituendum. Ita Azorius *part. 3. lib. 5. c. 3. q. 3.*

6. Nota etiam quòd non tantùm hæredes homicidæ tenentur ſoluere damna, ſed etiam ipſe fiſcus, ſi bona homicidæ fuerint publicata, ſicuti tenetur ad alia debita. Ita Sanch. *in ſum. tom 1. lib. 2. cap. 22. à numer. 74. vſque ad num.* 84. Aragon *in 2. 2. D. Th. q. 62. art 2. ad 1.* & alij, quod Iulius Clarus *in praxi crim. lib. 5. homicidium, ver. tenetur*, etiam notat malè in praxi obſeruari.

7. Et tandem nota contra Nauarrum *c. 15. n. 22.* homicidam non teneri ſoluere expenſas moderatas factas in ſepultura occiſi. Item ſi quis iniuſtè præueniendo aliquem occiderit, qui naturali, vel aliàs iuſta morte erat moriturus, non tenetur aliquid reſtituere, quia nullum damnum intulit occiſo, quod iuſte non erat paſſurus. Ita DD. citati.

RESOL. LXXVIII.

An pro ipſius vitæ, aut membri priuatione, deformitate cicatrice, &c. ſit facienda aliqua reſtitutio? Ex part. 5. tr. 4. Reſ. 54.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet D. Thom. *in 2. 2. q. 62. art. 2. ad 1.* & *ibi* Aragon, Salonius,

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Notandum eſt.

L 4 Syluius,

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN